

nak? Burchett e kérdések előtt sem hátrál meg. A történelem adja erre a perdöntő választ. Algériában 800 ezer francia katona harcolt egy tízmilliós nép ellen... Koreában annak idején 54 ezernél több amerikai katona vesztette életét... Dél-Vietnamban tizennégymillió ember él, az önvédelmi harchoz rendkívül kedvező földrajzi körülmények között és a harci tapasztalatok páratlan gazdagságával. De még ez sem minden. Ha a harc fordulatai úgy kívánnák, ennek a hősi népnek van hová fordulnia segítségért. Minket, akik nagy és őszinte rokonszenvvel, segítőkész együttérzéssel kísérjük a dél-vietnami nép igazságos harcát, egy másik dolog is izgat. Az USA egyre jobban gyürkőzik és belemelegszik ebbe a szemérmetlen rablókalandba — s egyre több profittal számolnak el a fegyverszállító cégek. Vajon nem kell-e egyszer elszámolni az élettel is? Mert mi úgy gondoljuk, nemcsak vietnami barátainkat érinti érzékenyen hozzátartozóik sorsa — hanem az amerikai polgárokat is. De a vietnami áldozatok értelmét ott nem kell magyarázni, a stratégiai faluk, a dzsungel és az örállomások körében — annál inkább lehetetlen megvígasztalni azt, aki nem tudja, mit keresett a fia Indokínában; hogyan, miért és mitől védelmezte ott az amerikai érdekeket?

Sokan azt mondják, az USA hazatakarodna már onnan, csak az az átkozott presztízs... Erről azonban senki sincs meggyőződve. Még mindig a háború kiterjesztésének ígéretésénél tart Johnson; Még mindig a katonai megoldást erőszakolja. Dacol az egész jóérezsű világ megvetésével, vállalja a vietnami vérengző kaland teljes erkölcsi és történelmi szégyenét, ha ugyan nem vesztette már el sugalmazóival az erkölcsi és történelmi dolgok iránti érzékét.

Hát ilyen indítékokkal ma már valóban nem lehet háborút nyerni, de még csak nemzeti presztízszt erősíteni sem. A történelem az igazak rendje, törvénye szerint ítél és halad. S úgy hisszük, még a mi nemzedékünk életében történelemmé válik a vietnami nép győzelme — minthogy a fejlődés mai menetében a történelem igaz erőinek győzelme a legfőbb törvény.

Miközben Burchett tollának ösvényein bejárjuk az akna- és napalmszaggatta vietnami földet, a kezdetben elcsavargott mérlegelő gondolat megnyugszik, mint a mérleg nyelve. A lelkes és ünneplés, manapság sokszor hallható jelszó, miszerint „A vietnami nép harca igazságos és legyőzhetetlen”, valóban megcáfolhatatlan argumentummá lép elő. Hiszen feltáruznak azok a rugók, amelyek a nép harcát folytonossá és hatásossá teszik, s azok a történelmi és társadalmi kulisszák, melyeket az ezer és ezer kilométerek távolságából ilyen kitűnő riporterkalauz nélkül nem ismernénk, nem értenénk. Mindenekelőtt azt, hogy az US Army csak akkor énekelhetné a győzelmi indulót, ha a szabadságharcosok minden támaszpontját ledöntené. A nép szívében emelt támaszpontokat viszont csak a teljes néppel együtt tudná elpusztítani...

SZ. SIMON ISTVÁN

Szegedi Szabadtéri Játékok, 1965.
Jelenet a West Side Storyból